

Motion

1981/82: 1502

Gunhild Bolander och Per-Axel Nilsson Gotlands stödområdesplacering

Gotland har under de senaste årtiondena haft en mycket ogynnsam befolknings- och näringslivsutveckling. Inget län med undantag för Jämtlands län har haft en sämre befolkningsutveckling under efterkrigstiden. Under 1970-talet har utvecklingen varit jämförelsevis positiv men endast en ringa del av den tidigare befolkningsminskningen har återtagits.

Gotland har fortfarande en näringsstruktur med stor andel sysselsatta inom jord- och skogsbruk och en liten industrisektor. Enligt preliminära siffror från folk- och bostadsräkningen 1980 har sysselsättningen totalt ökat från 1975, men industriandelen har minskat från 18,5 % till 15,6 % och i absoluta tal minskat med 333 arbetstillfällen (20-w tim/vecka).

På grund av det gotländska näringslivets ringa omfattning och ensidiga struktur jämfört med andra län samt avsaknaden av pendlingsmöjligheter till andra områden blir de flesta gotlänningars valmöjligheter på arbetsmarknaden mycket begränsad.

Skilnaderna inom Gotlands län och kommun är betydande. Visby är öns expansiva centrum med en betydande koncentration av arbetstillfällen. Tack vare Visbyområdets utveckling – framför allt vad gäller sysselsättningen inom den offentliga sektorn – kan Gotland totalt uppvisa förhållandevis goda siffror för utvecklingen under 1970-talet. Samtidigt förstärks obalansen gentemot de mer perifera områdena på ön som drabbas av en fortgående folkminskning.

Regeringen har beträffande Gotland medgivit ett unikt undantag från reglerna om kommun som minsta enhet i Länsplaneringen (departementsprotokoll Industridepartementet 1977-06-22). Utvecklingsplaneringen på Gotland bedrivs således för tre lokala arbetsmarknadsområden. Detta mot bakgrund av att Gotlands län består av en enda ytstor kommun med stora inomregionala obalanser. Detta kan illustreras med följande siffror:

Befolkningstal (SCB)

	1965	1970	1975	1980	1970-80
Norra Gotland	7 596	7 052	6 847	6 637	-415
Mellersta Gotland	30 914	32 292	33 580	34 657	+2 365
Södra Gotland	15 241	14 436	14 052		-384
Hela Gotland	53 751	53 780	54 447	44 346	+1 566

Antal arbetstillfällen 20-w tim/v (SCB FOB)

	1965	1970	1975	1980	1970-80
Norra Gotland	2 866	2 588	2 455	2 458	-130
Mellersta Gotland	13 823	14 696	15 434	16 410	+1 714
Södra Gotland	6 175	5 295	5 053	5 236	-59
Hela Gotland	22 868	22 579	22 942	24 104	+1 162

Hittillsvarande utveckling visar en klart negativ bild för norra och södra lokala arbetsmarknaderna både vad gäller sysselsättningsutvecklingen och befolkningsutvecklingen. Sammantaget har norra och södra arbetsmarknaderna under 1970-talet förlorat 2,8 % av befolkningen och 2,3 % av sysselsättningen enligt preliminära resultat från FOB-80. Samtidigt ökade mellersta arbetsmarknaden befolkningen med 7,3 % och antalet arbetstillfällen med 11,9 %. Mellan folk- och bostadsräkningstillfällena 1965 och 1975 minskade norra och södra arbetsmarknaderna befolkningen med 9 % och sysselsättningen med hela 17 %.

De prognoser som finns visar på en fortsatt svag utveckling av de norra och södra områdena till 1990 medan mellersta Gotland med Visby får en fortsatt relativt stark tillväxt. Valmöjligheterna och tryggheten för arbete försämrats därmed ytterligare i de delar av Gotland där näringsstrukturen är mest ensidig. Därtill kommer att norra Gotland har en befolkningsstorlek som närmar sig den kritiska gränsen för serviceunderlag, bl. a. vad gäller skolor m. m.

Förutsättningar för att omfördela verksamhet till norra och södra Gotland finns så till vida att fler arbeten skapas i Visby än vad som behövs för befolkningen i den mellersta arbetsmarknaden. Med förbättrat stöd av en aktiv lokaliseringspolitik kan näringslivets utveckling påverkas till förmån för de sämst utvecklade delarna av Gotland.

I detta syfte har bl. a. länsstyrelsen i Länsprogram 80 begärt att de norra och södra lokala arbetsmarknaderna inplaceras i stödområde 5. Det bör vara möjligt att i Gotlands fall göra avsteg från principen att inte dela en kommun i flera stödområdesklasser. Kommunen utgör samtidigt ett helt län med stora inomregionala skillnader. Gotlands särställning har dessutom redan markerats i och med tidigare nämnda beslut att den regionalpolitiska planeringen får ske på tre delområden.

Mot bakgrund av det anförda yrkar vi

att riksdagen beslutar uttala sig för att de norra och södra lokala arbetsmarknadsområdena på Gotland överförs från stödområde 4 till stödområde 5.

Stockholm den 26 januari 1982

GUNHILD BOLANDER (c)

PER-A. NILSSON (s)

BILAGA 1.

Lokala arbetsmarknader

